

HYVIL

Hyvinvointialueiden toiminnan ja talouden näkymiä

Kuntamarkkinat 16.9.2026

Arja Pesonen, ekonomisti

Hyvinvointialueiden toiminta ja talous

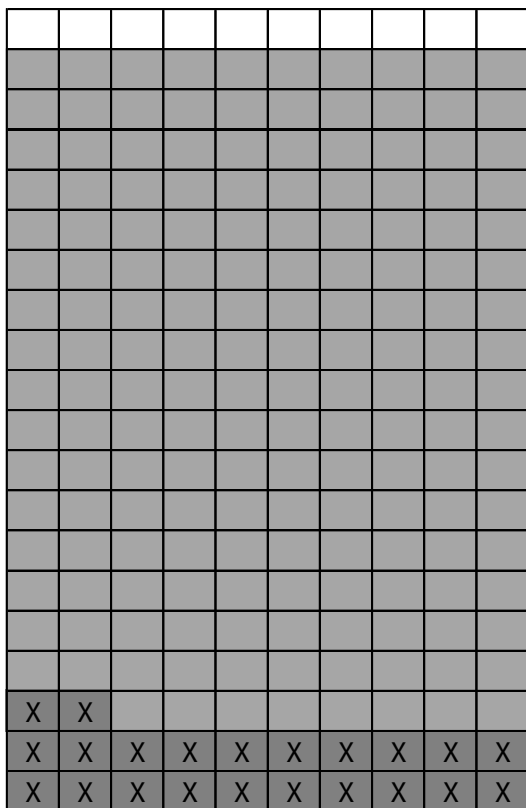
Miltä nyt
pitäisi
näyttää?

Miltä nyt
näyttää?

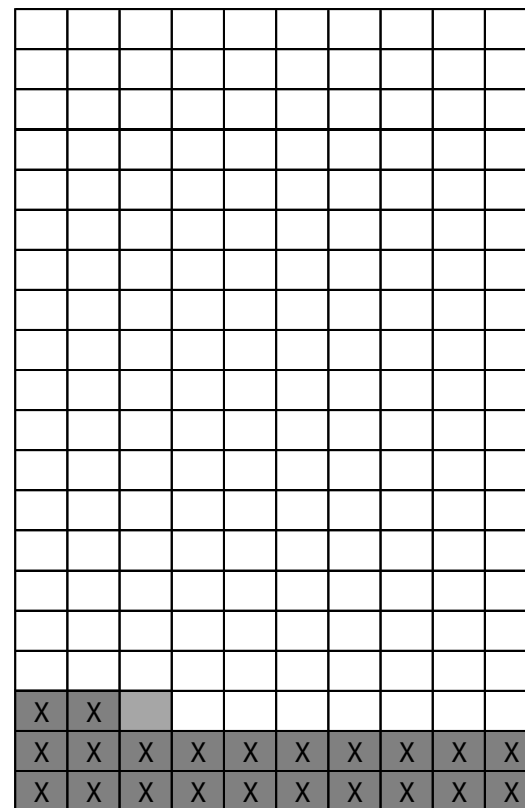
Entä miltä
tulevaisuus
näyttää?

Valtava muutos kunnista, kuntayhtymistä ja sairaanhoitopiireistä hyvinvointialueille

Vuonna 2022 oli 190 sosiaali- ja terveydenhuollon ja 22 pelastustoimen järjestäjää

Vuoden 2023 alusta alkaen 23 sosiaali- ja terveydenhuollon* ja 22 pelastustoimen järjestäjää

* 21 hyvinvointialuetta, Helsingin kaupunki ja HUS-yhtymä

HYVIL

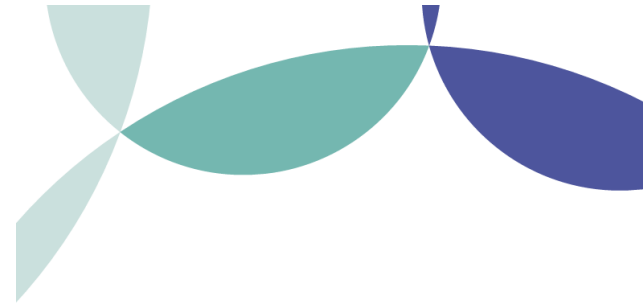
Hyvinvointialueuudistuksen pitkän aikavälin tavoitteet

1. Kaventaa hyvinvointi- ja terveyseroja
2. Turvata yhdenvertaiset ja laadukkaat sosiaali- ja terveystalvelut sekä pelastustoimen palvelut kaikille suomalaisille
3. Parantaa palveluiden saatavuutta ja saavutettavuutta erityisesti perustasolla
4. Turvata ammattitaitoisen työvoiman saanti
5. Vastata yhteiskunnallisten muutosten mukanaan tuomiin haasteisiin
6. Hillitä kustannusten kasvua
7. Parantaa turvallisuutta

Miten uudistuksessa on onnistuttu?

STM, SM ja VM käynnistivät vuonna 2025 hyvinvointialueuudistuksen laajapohjaisen väliarvioinnin osana alivaltiosihteeri Marina Erholan toimeksianto.

Tavoitteena oli arvioida, miten uudistuksen toimeenpanossa on onnistuttu ensimmäisinä toimintavuosina ja millaiset ovat edellytykset uudistuksen tavoitteiden saavuttamiseen pitkällä aikavälillä.

Hyvinvointialueuudistuksen väliarviointi

Arto Haveri, Harri Jalonen, Ilmo Keskimäki,
Juho Saari, Liina-Kaisa Tynkkynen, Markku Pekurinen,
Mika Kortelainen, Teemu Lyytikäinen, Tiina Ristikari,
Ville-Pekka Sorsa

Saara Leppinen (toim.)

Väliarvioinnin johtopäätökset: uudistus edennyt eri tahtisesti, mutta uudistuksen tavoittamiseen on edellytykset (1/3)

Arviointia toteuttavat asiantuntijat olivat suosituksista ja johtopäätöksistä yksimielisiä.

Tavoitteet

- **Hyvinvointialueuudistuksen tavoitteiden saavuttamiseen pidemmällä aikavälillä on kaikki edellytykset**, mutta onnistuminen edellyttää väliarvioinnissa esitettyihin suosituksiin tarttumista oikea-aikaisesti.

Toimintaympäristö

- Hyvinvointialueiden tilanne on osoittautunut **ennakoitua haastavammaksi johtuen monista samanaikaisista muutoksista kansallisessa ja kansainvälisessä toimintaympäristössä**. Muutokset ovat haastaneet uudistukselle asetettujen tavoitteiden saavuttamista.

Uudistuksen eteneminen

- **Uudistuksen toimeenpano** etenee kaikilla hyvinvointialueilla, mutta vaihtelevasti, ja joillakin alueilla melko hitaasti. Todennäköistä onkin, että hyvinvointialueuudistus ei etene valtakunnallisesti aikataulussa.
- **Kokonaiskuvaa leimaavat kuitenkin hajanaisuus ja monitasoiset jännitteet**: etenemisen tahdissa ja palvelujen kehittämisessä on suuria alueellisia eroja. Alueelliset erot näkyvät niin päätöksenteon rakenteissa, johtamiskyvykkyyksissä kuin henkilöstön sitoutumisessa ja palvelurakenteiden uudistumisessa.
- **Strategisen johtamisen käytännöt ovat vasta muotoutumassa**, koska resurssit ovat monilla hyvinvointialueilla suuntautuneet toiminnan käynnistämisestä johtuvien akuuttien ongelmien ratkaisuun.

Väliarvioinnin johtopäätökset: palveluiden saatavuus on pysynyt samalla tasolla, vaikka alueiden talous on ollut alijäämäinen (2/3)

Arviointia toteuttavat asiantuntijat olivat suosituksista ja johtopäätöksistä yksimielisiä.

Palvelut

- **Sosiaali-, terveys- ja pelastuspalveluiden saatavuus on pysynyt uudistusta edeltävällä tasolla**, ja alueet ovat onnistuneet järjestämään ja uudistamaan alueensa palveluja. Yksittäisten palvelujen saatavuudessa ja uudistamisessa on kuitenkin merkittäviä eroja alueiden välillä eikä kansallinen ohjaus ole onnistunut kaventamaan näitä eroja.
- **Väestön yhdenvertaisuus on parantunut**, kun hyvinvointialueiden palvelujen myöntämiskriteerit ja palvelujen sisällöt ovat yhtenäistyneet. Uudistus näyttää vahvistaneen erityisesti organisaatiotason edellytyksiä tiiviimpään yhteistyöhön monilla palvelualueilla.
- **Henkilöstön saatavuudessa ja pysyvyydessä on alueiden välillä merkittävää vaihtelua**, joskin kokonaisuutena tilanne on uudistuksen edetessä parantunut. Varautuminen kriisi- ja häiriötilanteisiin on kehittynyt ja valtaosa alueista arvioi varautumisen parantuneen.

Talous

- **Hyvinvointialueiden talous on ollut voimakkaasti alijäämäinen** kahtena ensimmäisenä toimintavuotena. Hyvinvointialueilla laaditut muutosohjelmat eivät kaikilla alueilla ole riittävän tavoitteellisia talouden tasapainottamiseksi. Talouden tilanne on ollut koko uudistuksen toimeenpanon ajan haastava, mikä osaltaan vaikuttaa siihen, miten nopeasti uudistuksen tavoitteita on edes teoriassa mahdollisuus saavuttaa.

Väliarvioinnin johtopäätökset: kansallinen ohjaus ei ole alkuvaiheessa vastannut alueiden tarpeisiin, ja rahoitusmallissa on useita haasteita (3/3)

Arviointia toteuttavat asiantuntijat olivat suosituksista ja johtopäätöksistä yksimielisiä.

Rahoitusmalli

- **Hyvinvointialueiden rahoitusmalli on käynnistämisvaiheessa osoittautunut monilta osin haasteelliseksi.** Rahoitusmalli on jättänyt järjestelmään sekä taloudellisia että ohjauksellisia vinoumia, jotka pitäisi korjata.
- Alueiden **kokonaisrahoitus ei ole alkuvuosina vastannut tasoa, joka mahdollistaisi uudistusta edeltäneen palvelutason.** Nykymalli ei sisällä selkeitä kannustimia kustannusvaikuttaviin tai ennaltaehkäiseviin toimiin.

Kansallinen ohjaus

- **Hyvinvointialueiden kansallinen ohjaus ei ole ollut ensimmäisinä toimintavuosina yhtenäistä** eikä se ole vastannut hyvinvointialueiden tarpeisiin. Ohjausta on leimannut lyhytjänteisyys, ja talouden merkitys ohjauksessa on korostunut. Toiminnan, palvelujen ja uudistuksen etenemisen ohjaus on jäänyt vähemmälle.
- Alueiden **ohjauksessa on tapahtunut kehitystä ensimmäisten toimintavuosien aikana** ja ohjausta kehitetään jo tunnistettujen ongelmien pohjalta.
- **Uudistus on vahvistanut valtion roolia ohjauksessa ja laajentanut ministeriöiden vastuita.** Kolmen hyvinvointialueita ohjaavan ministeriön (VM, SM, STM) yhteistyössä on ongelmia ja ohjauksen roolit, ohjaustavat, ohjauksen sisältö ja prosessit eroavat toisistaan.

Parlamentaarinen työryhmä aloitti hyvinvointialueiden tulevaisuustyön

sisäministeriö, sosiaali- ja terveysministeriö, valtiovarainministeriö

28.4.2026 17.13 TIEDOTE

Työryhmän toimikausi
1.4.2026 – 18.12.2027

HYVIL

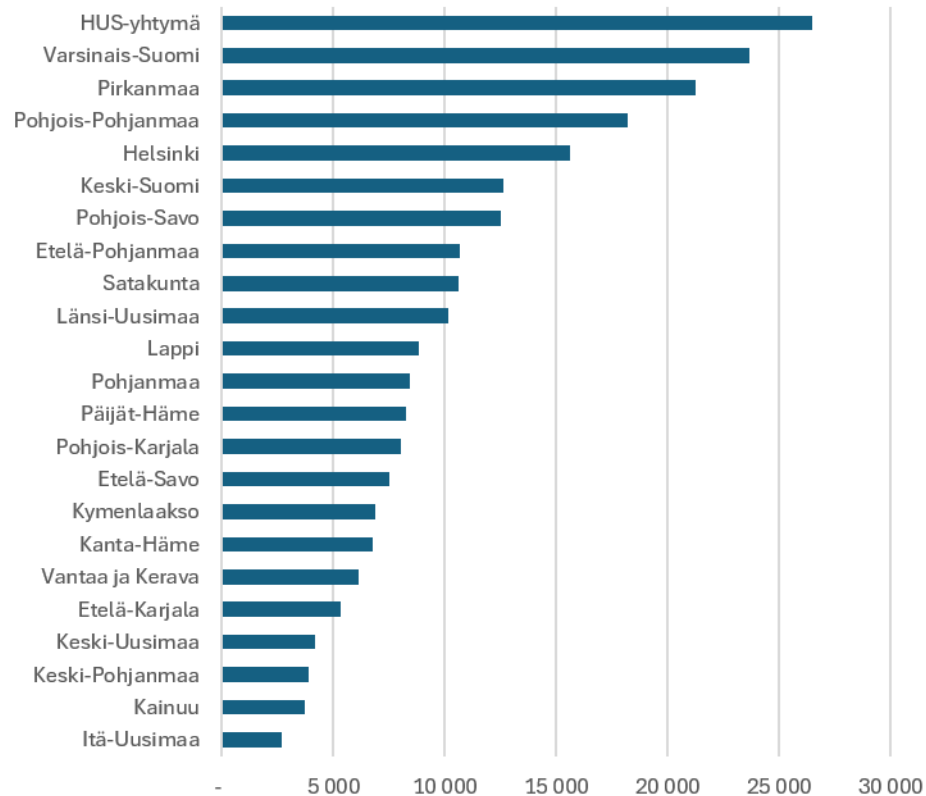
HYVIL

Hyvinvointialueetalouden näkymiä

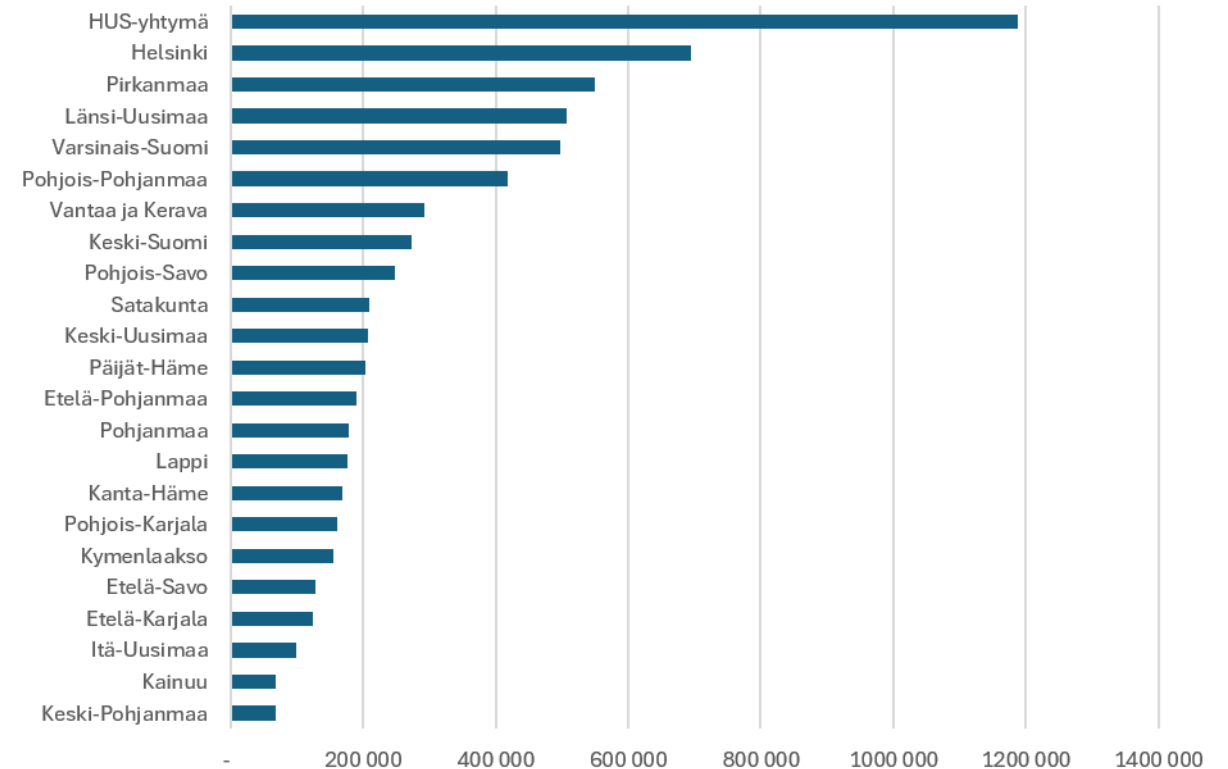
Alueet ovat hyvin erilaisia

- erilaisuus huomioitava vertailua tehtäessä

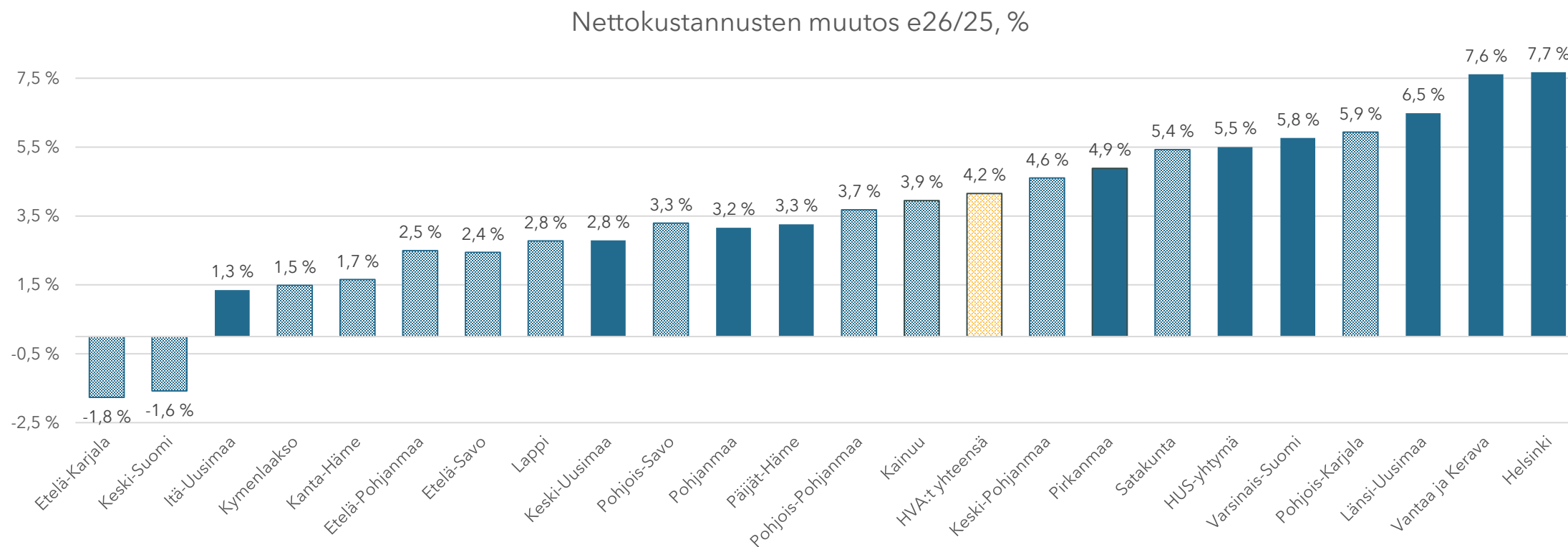
Henkilöstö 31.12.2025

Asukasluku 31.12.2025

Yksittäinen nettokustannusten vuosimuutos*, % – Alueiden tilanne vaihtelee vuosittain

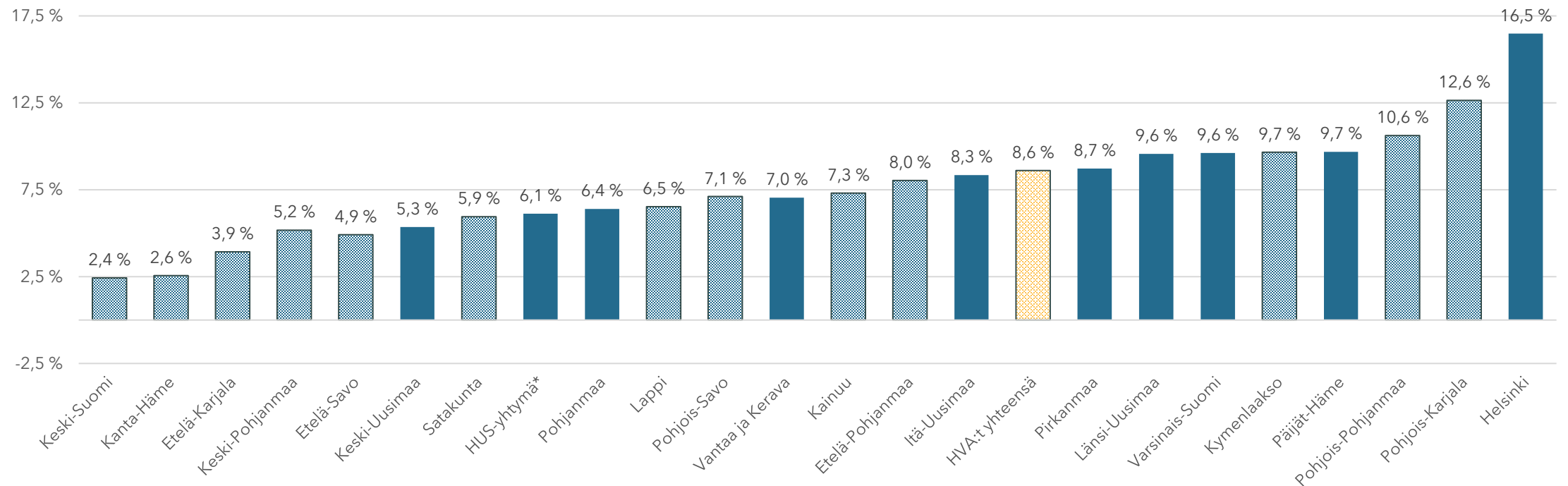

Vähenevä asukasluku

Kasvava asukasluku

Kustannuskehityksessä on eroja. Monenlaisia taustatekijöitä

Nettokustannusten muutos e26/TP23, %

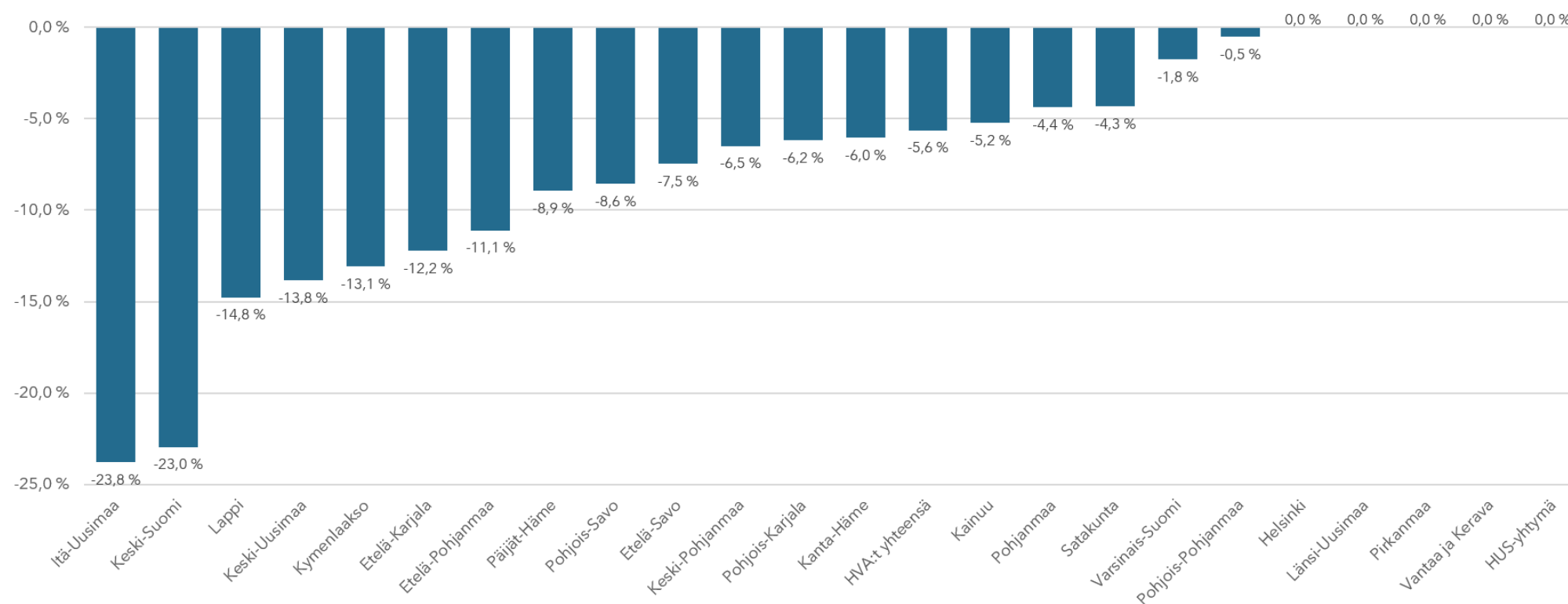
Vähenevä asukasluku

Kasvava asukasluku

Väestöpohjan muutokset vaikuttavat kustannuskehityksen tulkintaan

Hyvinvointialue	Nettokustannus/ asukas 2026	Asukaskohtaisen nettokustannuksen muutos 2023-26	josta kustannusten kasvun vaikutus	josta asukasluvun muutoksen vaikutus
Etelä-Karjala	4 935		5,8 % 	3,9 %
Etelä-Pohjanmaa	5 309		8,6 % 	8,0 %
Etelä-Savo	6 064		6,8 % 	4,9 %
Helsinki	4 290		12,5 % 	16,5 %
Itä-Uusimaa	4 445		7,4 % 	8,3 %
Kainuu	6 001		9,3 % 	7,3 %
Kanta-Häme	4 707		3,2 % 	2,6 %
Keski-Pohjanmaa	5 014		5,5 % 	5,2 %
Keski-Suomi	4 786		2,8 % 	2,4 %
Keski-Uusimaa	4 212		4,1 % 	5,3 %
Kymenlaakso	5 890		11,7 % 	9,7 %
Lappi	5 892		7,0 % 	6,5 %
Länsi-Uusimaa	3 824		6,6 % 	9,6 %
Pirkanmaa	4 552		6,8 % 	8,7 %
Pohjanmaa	4 761		5,6 % 	6,4 %
Pohjois-Karjala	5 471		14,0 % 	12,6 %
Pohjois-Pohjanmaa	4 778		10,8 % 	10,6 %
Pohjois-Savo	5 354		7,3 % 	7,1 %
Päijät-Häme	4 867		9,7 % 	9,7 %
Satakunta	5 165		6,9 % 	5,9 %
Vantaa ja Kerava	4 028		4,6 % 	7,0 %
Varsinais-Suomi	4 691		7,9 % 	9,6 %
HUS-yhtymä	1 299		3,3 % 	6,1 %
HVA:t yhteensä	4 730		7,7 % 	8,6 %

Kattamaton alijäämä 31.12.2026, % valtionrahoituksesta 2026

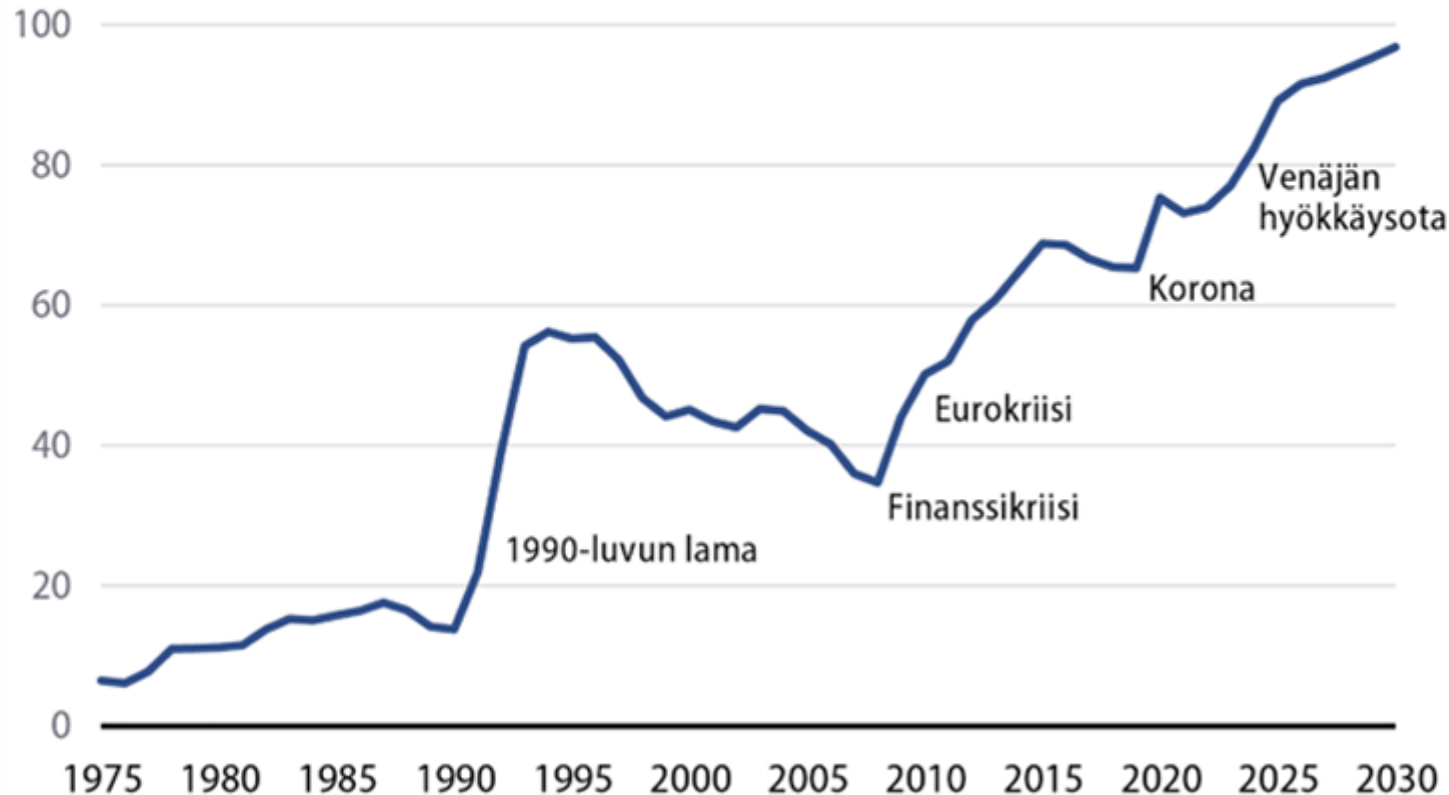

HYVIL

Mikä meitä haastaa tulevina vuosina?

Suomen julkinen talous ei ole kestävällä pohjalla

Julkisen velan suhde BKT:hen, %

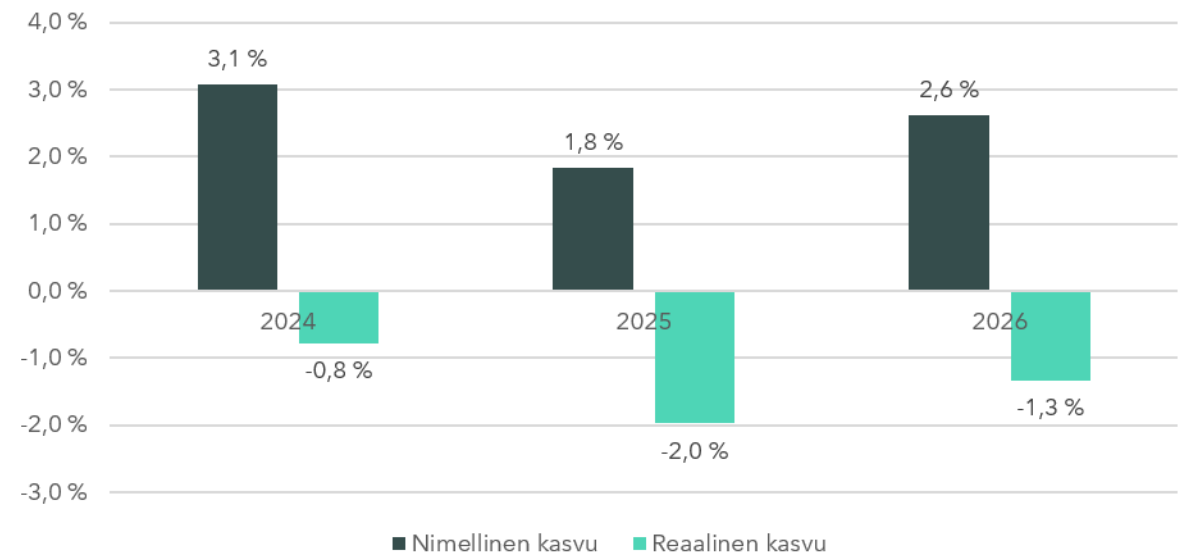
Näkymiä painavat

- Ikääntyminen
- Tuottavuuden heikko trendi
- Puolustusmenojen kasvutarve

Kustannusten kasvua on hillitty onnistuneesti uudistuksen ensi vuosina. Sama tahti ei voi sellaisenaan jatkua.

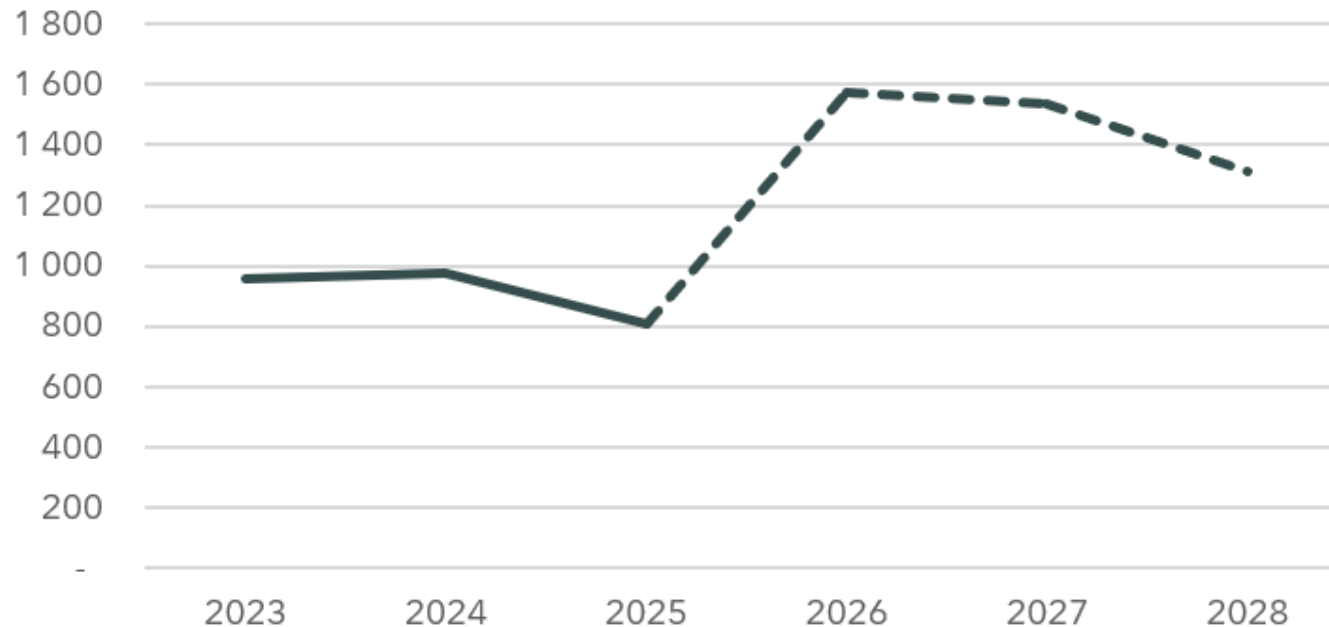
- Olosuhteet huomioiden kustannuskehitys on ollut erittäin hillittyä.
- Reaalikustannusten muutoksen ennakoidaan olevan negatiivinen kolmatta vuotta peräkkäin.
- Kehityksen on mahdollistanut uudistuksen alkuvaiheessa toteutetut muutokset, jotka eivät ole olleet helppoja.
- Muutokset ovat näkyneet muun muassa pyrkimyksenä keventää ja yhtenäistää palvelurakennetta (laitospainotteisuudesta kevyempiin palvelumuotoihin).
- Huomattavaa on, että **vastaavia rakennemuutoksia ei pystytäkään toteuttamaan vuodesta toiseen** vaan valtaosa on liittynyt uudistuksen alkuvaiheen mahdollistamiin muutoksiin.

Toimintakulujen nimellinen ja reaalinen muutos 2024 ja 2025 sekä e2026

Infrastruktuurin uudistaminen tuo lähivuosina lisää painetta kustannuspohjaan

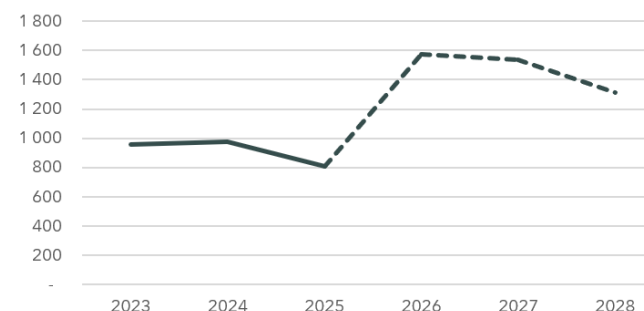
Hyvinvointialueiden ja HUS-yhtymän
investointimenot 2023 - 2028

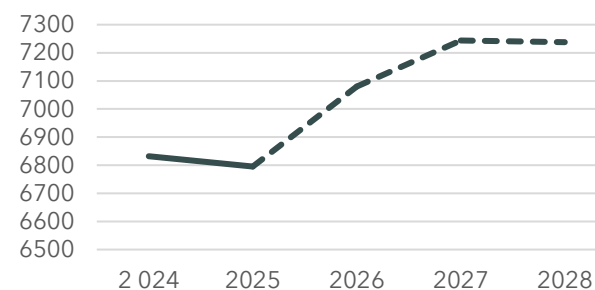
Investointien ja lainakannan arvioitu kehitys talousarvioissa 2026 - 2028

Hyvinvointialue	Omaparaisuusaste 2025	Lainakanta per asukas 2025
Etelä-Karjala	-33,5	1027
Etelä-Pohjanmaa	-32,9	1030
Etelä-Savo	-7,5	1351
Helsinki	51,4	0
Itä-Uusimaa	132,7	866
Kainuu	5,4	2053
Kanta-Häme	-5,8	2751
Keski-Pohjanmaa	-16,2	1074
Keski-Suomi	-56,0	2230
Keski-Uusimaa	-92,9	436
Kymenlaakso	-15,1	1046
Lappi	-43,0	1971
Länsi-Uusimaa	31,0	2
Pirkanmaa	1,7	924
Pohjanmaa	5,3	1056
Pohjois-Karjala	-8,0	1518
Pohjois-Pohjanmaa	1,5	2297
Pohjois-Savo	-8,2	2212
Päijät-Häme	-8,4	1123
Satakunta	2,7	478
Vantaa ja Kerava	-12,4	95
Varsinais-Suomi	-4,6	856
HUS-yhtymä	19,9	603
HVA:t yhteensä		1212

Hyvinvointialueiden ja HUS-yhtymän investointimenot, milj. euroa

Lainakanta, milj. euroa

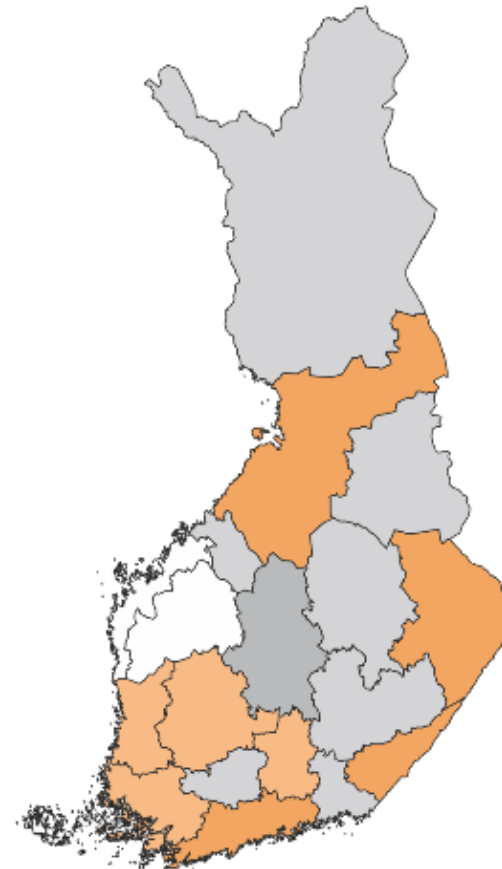
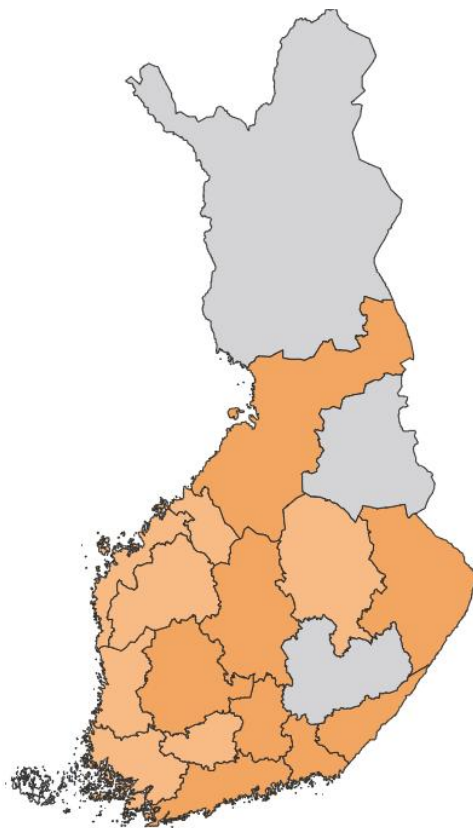
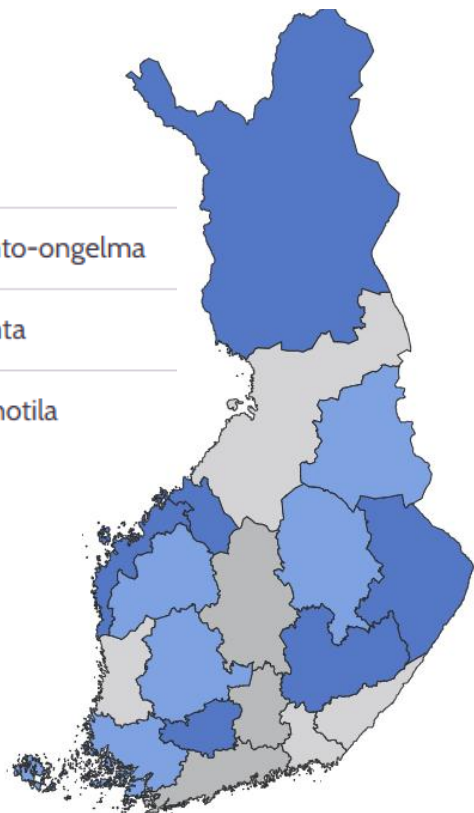
Sosiaali-, terveys- ja hyvinvointialan työnhakijat suhteessa avoimiin työpaikkoihin

KESÄKUU 2023

KESÄKUU 2026

ENNAKOINTI MARRASKUU 2026

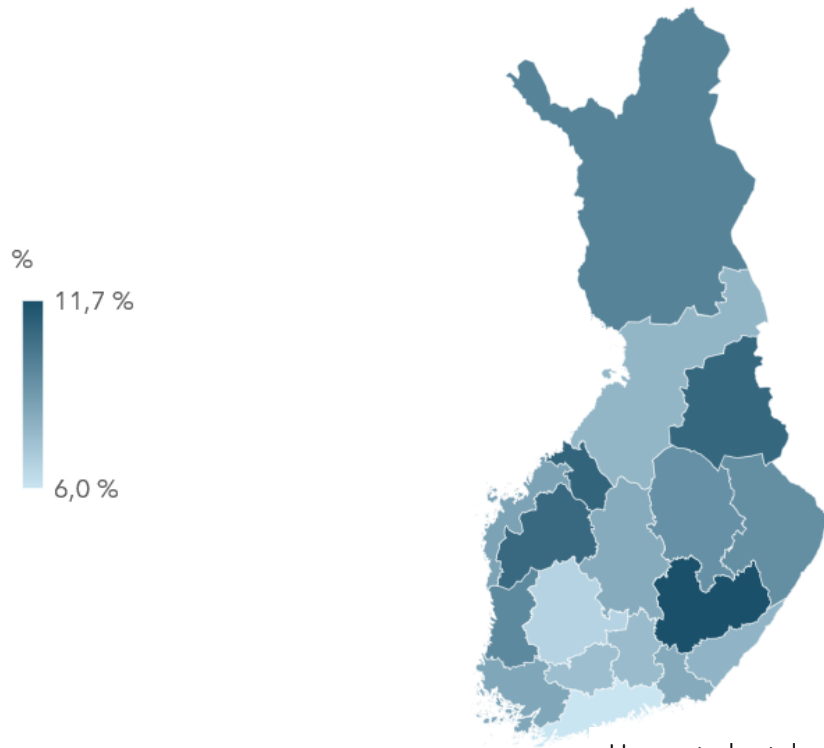
- Työvoimapula
- Työvoiman kohtaanto-ongelma
- Työvoiman ylitarjonta
- Työvoiman tasapainotila

HYVIL

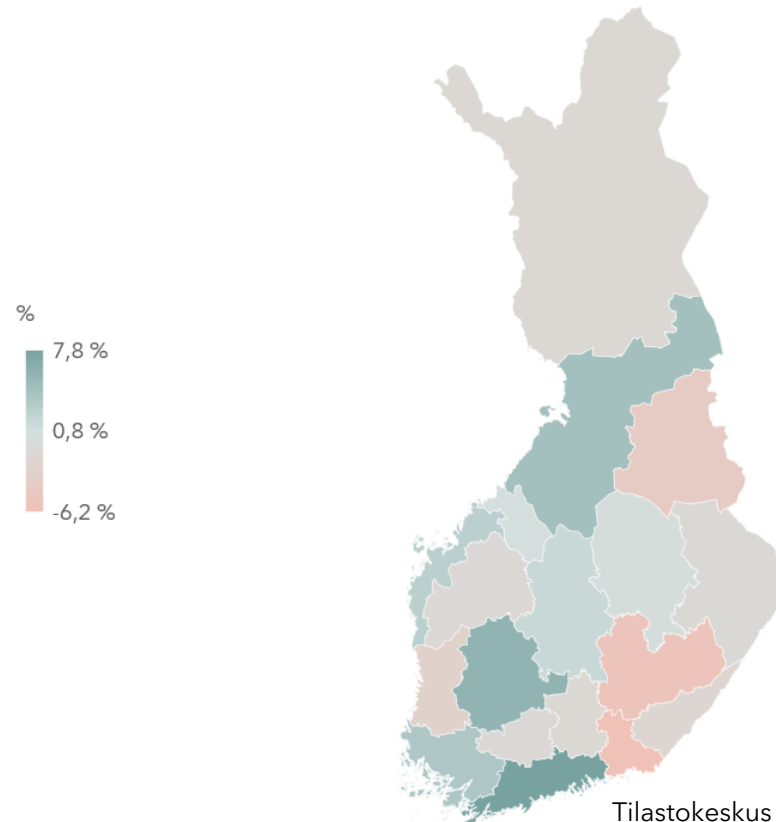
Työvoimaa järjestää palvelut nykyisellä tavalla ei jatkossa ole ehkä saatavilla

Hyvinvointialueen palveluksessa ollut henkilöstö maakunnan työikäisen väestön määrästä 2025, %

Huom. tarkastelu ei huomioi työssäkäyntiä yli maakuntarajojen

Väestöennusteen mukainen työikäisten määrän muutos 2025-2030 maakunnittain, %

Tilastokeskus väestöennuste 2024

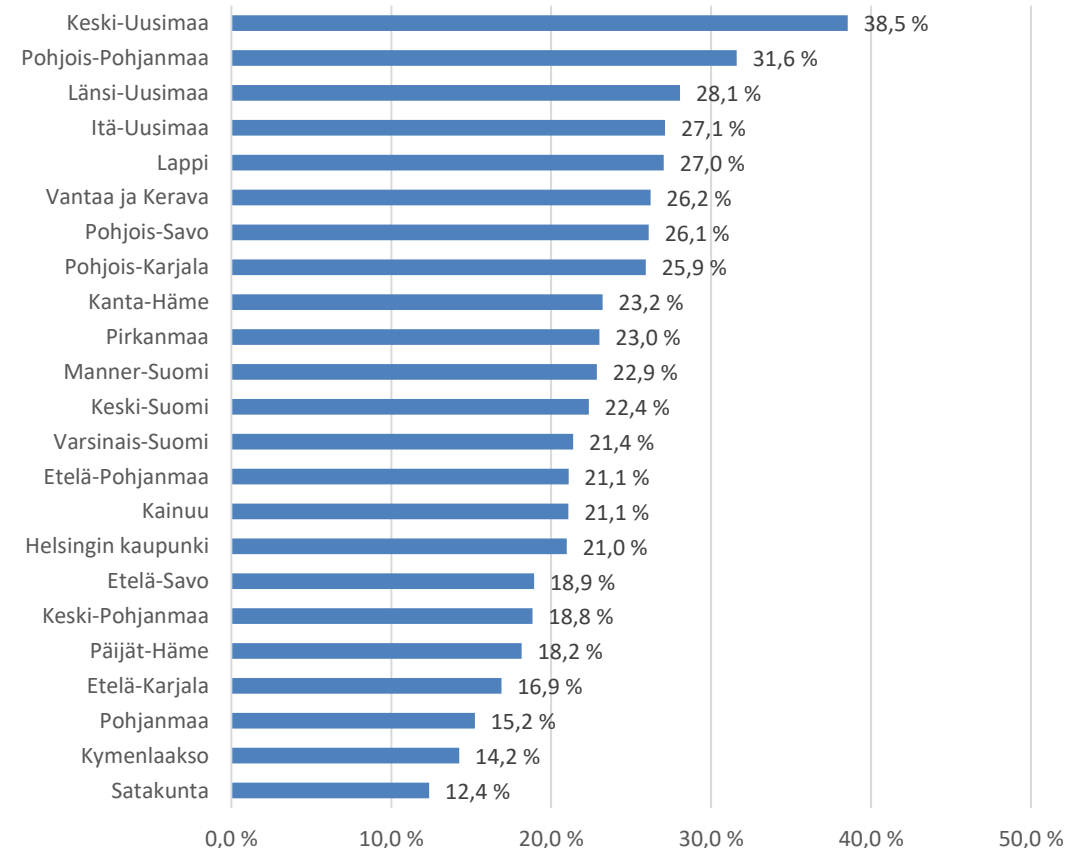
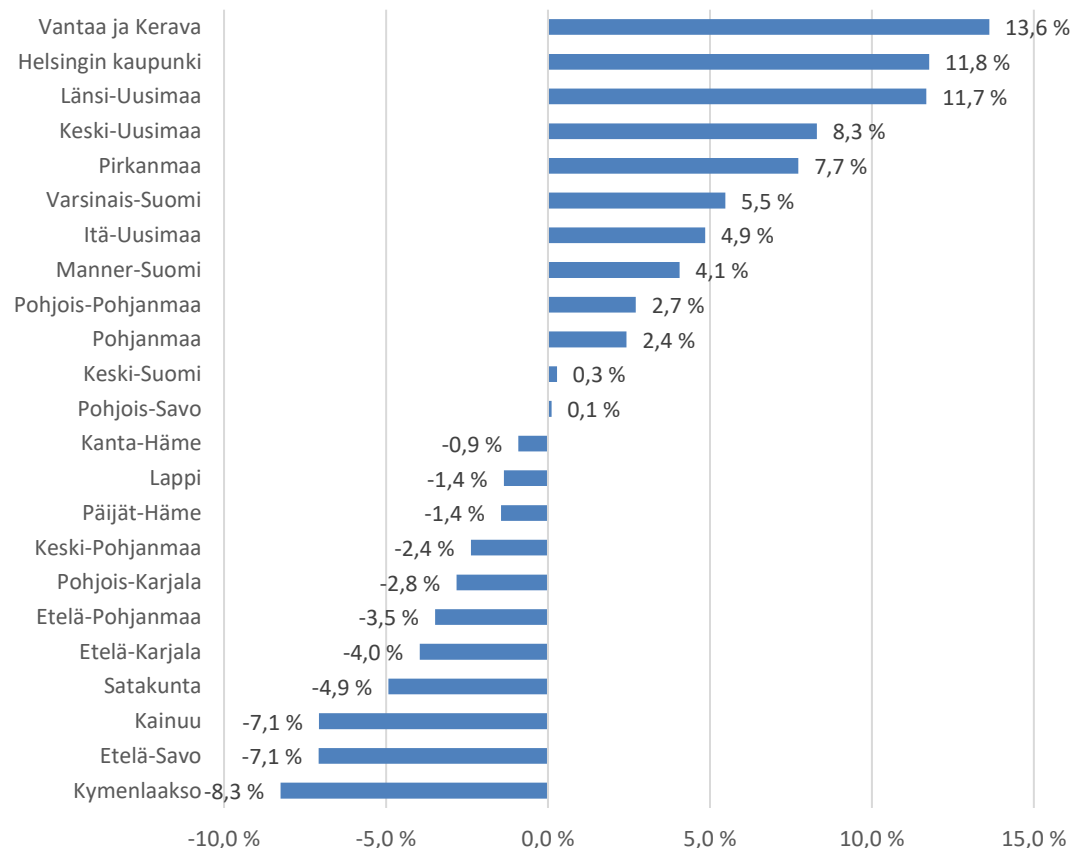
Työikäisen väestön määrä vähenee 10/18 maakunnan alueella.

Maan sisäinen muuttoliike voi edelleen voimistaa kehitystä.

Toisaalta kiristynvä kilpailu työvoimasta voi muuttaa myös muuttoliikettä.

Väestön muutos 2025-2035, % (Tilastokeskus, väestöennuste 2024)

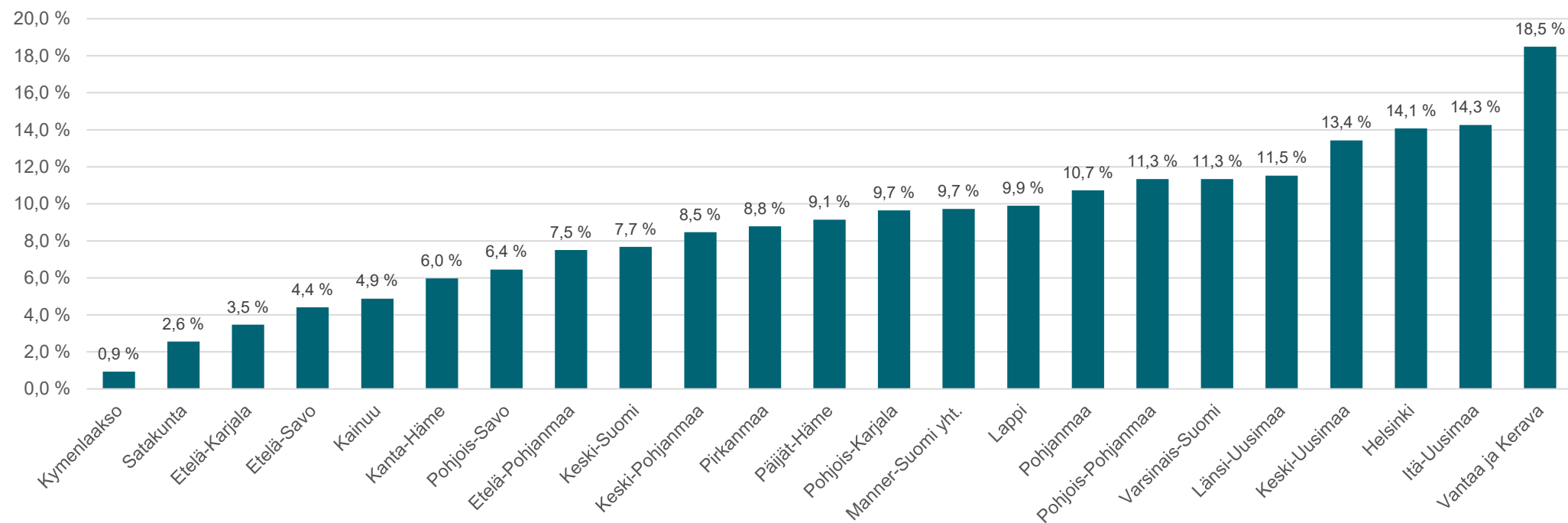
Yli 75 -vuotiaiden muutos 2025-2035, % (Tilastokeskus, väestöennuste 2024)

Väestön arvioidaan kasvavan koko maan tasolla vuodesta 2025 vuoteen 2035 mennessä noin 230 000.
Yli 75 -vuotiaiden määrä 153 000.

Valtionrahoituksen kehitys*

- rahoituksen muutos 2026-2030, %

* Lähde Valtiovarainministeriö, valtionrahoituksen painelaskelma 30.4.2026.
Lopulliset rahoitustiedot vahvistuvat vuosittain.

A close-up photograph of a healthcare worker in blue scrubs holding a patient's hand. The worker's stethoscope is visible around their neck. The patient's arm is extended from the right side of the frame. The background is a bright, out-of-focus hospital room with large windows. A dark blue rectangular box with white text is overlaid on the lower-left portion of the image.

**On palvelujen
uudistamisen
ja tuottavuuden
parantamisen aika**

Arja Pesonen
Ekonomisti

arja.pesonen@hyvil.fi

+358 50 4090 755

H Y V I
N V O I N T I
A L U E Y H
T I Ö V
Ä L **HYVIL** F Ä
R D S O M R
Å D E S B O L
A G E T

www.hyvil.fi